

[Undervisningsministeren.]

Kriteriet for, at vi har ramt en rigtig dimensionering, vil være, at langt de fleste færdiguddannede inden for en rimelig tidsperiode kan finde beskæftigelse, der er relevant i forhold til deres uddannelse.

Betragtet på denne måde har vi haft en overdimensioneret tilgang til de videregående uddannelser i begyndelsen af 70erne, specielt til universitetsuddannelserne, idet vi nu kan forudse en væsentlig ledighed blandt de nyuddannede i sidste halvdel af 70erne og begyndelsen af 80erne.

Hermed er ikke sagt, at den nuværende dimensionering generelt vil være for stor i forhold til behovene et stykke ind i 80erne — og det er behovene i denne periode, man må bygge på, når tilgangsdimensioneringen i sidste halvdel af 70erne diskuteres. Behovene må nemlig forudsættes stadig at vokse som følge af den teknisk-økonomiske, sociale og kulturelle udvikling. Men jeg føler mig ligesom Det centrale Uddannelsesråd overbevist om, at vi i dag med rimelig sikkerhed kan fastslå, at yderligere stigninger i tilgangen til de videregående uddannelser som helhed i sidste halvdel af 70erne og begyndelsen af 80erne næppe vil svare til udviklingen i de samfundsmæssige behov i 80erne.

En samlet tilgang til de videregående uddannelser svarende til omkring 30 pct. af en ungdomsårgang, dvs. nogenlunde det nuværende niveau, vil nemlig kunne give 4-6 pct.s vækst i bestanden af færdiguddannede i perioden fra 1982 til 1987 (jfr. udtalelsen fra Det centrale Uddannelsesråd, side 10-11, og helhedsplanlægningen, side 83, tabel 8, og side 87, tabel 10). En vækst i udbudet i denne størrelsesorden må forventes at være tilstrækkelig til at imødekomme udviklingen i de samfundsmæssige behov for langvarigt uddannede i 80erne, samtidig med at der skulle være mulighed for at undgå en permanent arbejdsløshed blandt langvarigt uddannede på lidt længere sigt. Det sidste forudsætter imidlertid, at de videregående uddannelser i højere grad end hidtil sigter mod færdiguddannedes ansættelse inden for den private sektor.

Regeringen mener på denne baggrund, at man i det videre planlægningsarbejde bør basere sig på, at tilgangen til de videregående uddannelser generelt må søges holdt

inden for en ramme på omkring 30 pct. frem til begyndelsen af 80erne. Dette vil være en væsentlig forudsætning for den videre planlægning af de videregående uddannelsers udbygning, men denne ramme må i den videre planlægning udfyldes med en fastlæggelse af tilgangsdimensioneringen inden for større uddannelsesområder. Arbejdsmarkedsprognoser bør indgå med ret stor vægt ved denne dimensionering. For nogle uddannelsesområder må man forvente en justering opad i forhold til det nuværende tilgangsniveau og for andre områder en justering nedad. Ved vurdering af udviklingstendenserne må også indgå mulighederne for gennem ændringer i uddannelsernes struktur og indhold at sikre en bedre arbejdsmarkedstilpasning.

Der foreligger nu i forbindelse med PP II-arbejdet et grundlag for et videre arbejde med vurdering af arbejdsmarkedsudviklingen for større uddannelsesgrupper. Ved en udbygning og permanent ajourføring af dette materiale skulle man inden for en relativt overskuelig fremtid kunne nå frem til, at arbejdsmarkedsvurderinger kan indgå ved fastlæggelse af optagelseskapaciteten inden for de forskellige større uddannelsesområder. Men vi må være opmærksomme på, at der altid vil indgå et væsentligt usikkerhedsmoment og fortolkningsmoment i arbejdsmarkedsvurderingerne. Det kan ikke bare overlades til eksperter at foretage denne fortolkning. Der må være mulighed for løbende politisk stillingtagen til udviklingstendenserne, og i sidste ende må anvendelsen af materialet ske under politisk ansvar. Regeringen agter i umiddelbar fortsættelse af perspektivplanlægningsarbejdet at bringe arbejdet med udarbejdelse af arbejdsmarkedsvurderinger ind i permanente organisatoriske rammer.

I overensstemmelse med helhedsplanlægningen og Det centrale Uddannelsesråds udtalelse mener regeringen således, at tiden nu er kommet, hvor der generelt bør fastlægges kapacitetsgrænser ved de længerevarende videregående uddannelser. Denne stillingtagen er ikke alene begrundet i den truende udsigt til overproduktion. Det nuværende system, hvor nogle uddannelser har adgangsbegrænsning, andre fri adgang, har i sig selv haft en række uønskede virkninger. Der er gradvis sket en forskydning af tilgangen i